

Téma: Kurikulum

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): Viola

Obsah maturitní otázky

- co je to kurikulum v rámci výchovy a vzdělávání
- aktuální kurikulární dokumenty
- RVP PV, ZV a PVP 78-42-M/03 (komu je kurikulum určeno, jeho analýza, obsahy, srovnání s klasifikací ISCED)
- historie a význam předškolního vzdělávání
- historie a význam školských zařízení pro zájmové vzdělávání (zejména školní družiny a kluby)

Co je to kurikulum v rámci výchovy a vzdělávání

- znamená v překladu z latiny: průběh výuky, výchovy
- Ze slovníčku (on-line) je chápáno jako vzdělávací program, projekt, plán; průběh studia a jeho obsah; obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole, i její plánování a hodnocení.
- **Kurikulum** (dle prof. E. Walterové, 1994) odpovídá na otázku:
 - **proč** (cíle vzdělávání, podstata a funkce)

- **koho** (kterou část populace)
- **jak** (doporučené učební strategie)
- **kdy** (ve kterém věku)
- **v čem** (jakým obsahem, učivem)
- **za jakých podmínek** (prostředí a pomůcky)
- **s jakými efekty, výstupy** (výsledky vzdělávání) **vzdělávat**
- **kdo** (jaké vzdělání musí mít učitel, pedagog, pracovník...)
- **Kurikulum** jsou plány určené k řízení a realizaci výuky (výchovy) ve školách
 - obvykle prezentované v kurikulárních dokumentech (obnovovaných a doplňovaných)
 - které vycházejí z obecných – celostátních strategií a dokumentů
 - a jejichž realizace probíhá v praxi, v terénu, ve třídě, učebně
- **Kurikulum může být:**
 - **formální** (oficiální) – prezentované kurikulárními dokumenty
 - **neformální** – reprezentované aktivitami a zkušenostmi vztahujícími se ke škole (aktivity) třídní i mimotřídní, studium, samostudium, příprava na výuku...
 - **skryté** – zahrnuje např. klima školy, klima třídy, vztahy mezi žáky a učiteli, mezi učiteli

Aktuální kurikulární dokumenty

- jsou pedagogické dokumenty, které vymezují legislativní a obsahový rámec potřebný pro tvorbu → *školního vzdělávacího programu*; systém kurikulárních dokumentů je vytvářen a uplatňován na dvojí úrovni; státní úroveň tvoří → *Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy*, školní úroveň tvoří → *školní vzdělávací programy*
- Školní řád, třídní kniha, rozvrh, vysvědčení, písemka

RVP PV, ZV a RVP 78-42-M/03

- RVP jsou rámcové vzdělávací dokumenty, vydané státem. Ty si škola přepíše do ŠVP (školní vzdělávací programy) a upraví dle svých podmínek, možností a záměrů.
- Pro každý obor vzdělání v ZŽ, SŠ, MŠ, ZUŠ a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy.
- Rámcové vzdělávací programy musí odpovídat nejnovějším poznatkům.
- Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání; jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů a hodnocení výsledků vzdělávání dětí.
- **RVP PV - Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (MŠ)**
 - Předškolní pedagogika patří mezi aplikované pedagogické disciplíny.
 - Předškolní výchovu zajišťují mateřské školy, speciální mateřské školy a přípravné třídy ZŠ.
 - ŠVP PV zpracovává na základě předpisů RVP PV **ředitelka MŠ ve spolupráci s pedagogickými pracovníky**. Školní program se stává povinné dokumentace MŠ.
 - Soulad ŠVP PV s RVP PV posuzuje Česká školní inspekce.
 - ŠVP musí obsahovat:
 - Název, který by MŠ charakterizoval.
 - Charakteristika programu.
 - Popis materiálních, hygienických a personálních podmínek.
 - Témata programu - musí být vypracována s ohledem na splnění cílů RVP PV
 - Systém hodnocení realizace programu.
 - **Oblasti výchovného působení:**
 - **Dítě a jeho tělo** - biologická oblast
 - **Dítě a jeho psychika** - psychologická oblast (sebepojetí, city, představitost)
 - **Dítě a ten druhý** - interpersonální oblast
 - **Dítě a společnost** - sociálně kulturní oblast
 - **Dítě a svět** - environmentální oblast
 - V RVP PV je každá oblast zvlášť popsána, každá oblast má pak 5 podoblastí.
- **RVP ZV - Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (ZŠ)**
 - Instituce zabývající se volným časem dětí ze základních škol (školní kluby, družiny) nemají vzorové RVP, ale mají své ŠVP, které vycházejí z celkového

školního vzdělávacího programu dané školy.

- v RVP ZV je vymezeno celkem **devět cílů**, jejichž postupné naplňování směřuje k utváření a rozvíjení →**klíčových kompetencí** žáků

- **Klíčové kompetence**

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní
- nově i kompetence digitální

- **RVP 78-42-M/03 - Pedagogické lyceum**

- **Klíčové kompetence**

- **Odborné kompetence** (nejsou u ZV, ale jen u SOV) jsou oborově zaměřené, např. u pedagogického lycea směřují k tomu, aby žák (maturant):

- si osvojil základní vědomosti a dovednosti potřebné pro studium pedagogických a sociálních oborů, být motivován pro práci s dětmi i dospělými, zejména ve školství
- aby dbal na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci
- aby jednal ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje

Historie a význam předškolního vzdělávání

- **Platón**

- byl prvním, kdo psal o nutnosti záměrné výchovy a vzdělávání již předškolního dítěte

- **J. A. Komenský**

- napsal **Informatorium školy mateřské** (první teorií předškolní výchovy)

- říkal, že s výchovou se má začít od prvních dnů života dítěte
- školou mateřskou myslel mateřský klín, tedy výchovu matkou
- Při **průmyslové revoluci** (18. století) pracovali nejen muži, ale i ženy a větší děti. Směny byly i 14hodinové, a tak malé děti zůstávali dlouho doma bez dozoru a potřebné péče. Tím byl ohrožen jejich **morální a tělesný vývoj**. Vznikaly **při továrnách instituce pro předškolní děti**.
- V 19. století vznikaly **opatrovny, dětské školy a školky**, kde se děti i **učily**.
- Opatrovny byly **soukromé dobročinné instituce**.
- Vzniklo nové předškolní zařízení **Kindergarten - dětská zahrádka**
 - Zakladatelem byl **Friedrich Fröbel**, zastával názor, že základní činností dětí je **hra**.
 - V Čechách byly zřizovány jen pro děti bohatých rodin, platilo se v nich vysoké školné.
- **Reformátoři** předškolního vzdělávání 19. a 20. století (Marie Montessori...).

Historie a význam školských zařízení pro zájmové vzdělávání

- Stát zřizuje nebo podporuje **instituce**, kde děti mohou pozitivně využívat svůj **volný čas**.
- Také pomáhá různým organizacím nebo spolkům pracujícím s dětmi (letní tábory).
- **Školní družina**
 - uskutečňuje základní formu výchovy mimo vyučování
 - je určena žákům **až 5. ročníku ZŠ**
 - vychovatelé musí být kvalifikováni, jsou členy pedagogické rady ZŠ
 - činnosti by měly navazovat na ŠVP pro základní školu, ke které družina patří
 - nesmí být však přímým pokračováním vyučování nebo jeho nahrazování
 - historickým předchůdcem školních družin v našich zemích byly **útulky**
 - **1885** byl v Praze založen první oficiální útulek pro děti školou povinné, o které se rodiče nemohli během dne starat kvůli nemoci nebo pracovnímu

zaneprázdnění

- **Školní klub**

- uskutečňuje základní formu výchovy mimo vyučování
- je určena žákům **až 9. ročníku ZŠ**
- žáci se mohou přihlašovat jen do některých kroužků (pravidelná účast není závazná)
- nechodí do nich tolik žáků, jak do školní družiny (žáci mají víc povinností rodiči nebo chodí do ZUŠ atd.)

- **Středisko volného času (SVČ)**

- je určeno dětem (předškolního a školního věku) a mládeži
- dělíme je na **domy dětí a mládeže** a **stanice zájmových činností**
- na závěr činnosti zájmových útvarů většinou bývá veřejnost (rodiče) seznamována s výsledky práce (vystoupení)
- zahrnuje i příležitostnou zájmovou činnost (rekreační akce, soutěže, turnaje)
- cílem soutěží je **vyhledat mezi dětmi talenty**
- a prázdninovou táborem činností (letní a příměstské tábory)